

Poznámka: Závěrečné doporučení nezávislé expertní komise ČOV a všechny jeho přílohy jsou důvěrnými materiály určenými jen pro členy VV ČOV až do jejich projednání 14. 6. 2023. ČOV a expertní komise je budou veřejně prezentovat až po projednání VV ČOV ve čtvrtek 15. 6. 2023.

Doporučení expertní komise ČOV k účasti ruských a běloruských sportovců na LOH 2024 z 8.6.2023

Nezávislá expertní komise

- 1) Nezávislá expertní komise vznikla z iniciativy ČOV a poprvé se sešla 30. března 2023.
- 2) Práce komise, jejích dosavadních setkání a intenzivní písemné komunikace se zúčastnili trojnásobná olympijská medailistka Kateřina Emmons, diplomat a poradce Petr Kolář, právník Marek Procházka, senátor, politik a pedagog Jiří Růžička, vrchní ředitel sekce právní a konzulární Ministerstva zahraničních věcí Martin Smolek a diplomat a politik Michael Žantovský, který byl pověřen koordinací práce skupiny.
- 3) Cílem komise bylo navrhnout mantinely, v kterých by bylo možné zamezit účasti Ruska a dalších zemí podílejících se na ozbrojené agresi proti Ukrajině, včetně sportovců, kteří tuto agresi podporují nebo neodsuzují, na olympijských hrách v Paříži 2024.
- 4) Expertní skupina vznikla jako ryze nezávislé těleso, které nepodléhá Českému olympijskému výboru ani žádnému státnímu či politickému orgánu. Její doporučení nejsou závazná pro Český olympijský výbor ani pro žádný jiný státní či politický orgán.
- 5) Na svém prvním setkání skupina prodiskutovala základní principy a východiska své práce, svůj cíl, spočívající ve formulaci doporučení pro Český olympijský výbor a další domácí i mezinárodní sportovní instituce, harmonogram své činnosti a rozdělení úloh mezi členy komise.
- 6) Expertní skupina se seznámila s doporučeními Mezinárodního olympijského výboru z 28.3.2023 a s následným stanoviskem Českého olympijského výboru z 27.4.2023. Konstatovala, že ohledně účasti či neúčasti ruských a běloruských sportovců na OH v Paříži 2024 přetrvává celá řada nevyjasněných otázek.
- 7) Komise se snažila přispět do této diskuse formulací jednoznačných doporučení, která by odrážela základní principy olympismu, tak jak jsou obsaženy v Olympijské chartě, principy Charty OSN a zásadní odpor zcela převažující části mezinárodního společenství vůči ruské agresi proti Ukrajině, jak je obsažen v rezoluci Valného shromáždění OSN A/RES/ES-11/6 ze dne 23. 2. 2023 a v usneseních řady dalších mezinárodních orgánů.
- 8) Na svém následném setkání 27. dubna 2023 komise vyslechla zprávu předsedy ČOV Jiřího Kejvala a dospěla k rámcové shodě na parametrech doporučení pro ČOV, které budou též komunikována představitelům MOV a národních OV.
- 9) Na svém třetím setkání 31. května 2023 komise zhodnotila poslední vývoj stanovisek relevantních orgánů a institucí v ČR a v zahraničí, vypořádala připomínky k původnímu návrhu doporučení a rámcově schválila jeho konečnou podobu. Po vypořádání posledních připomínek v tiché proceduře předává konečný text předsedovi ČOV.
- 10) Ve své práci Komise důsledně dbala na respektování principů mezinárodního, olympijského i humanitárního práva s cílem dosáhnout stanoviska, které by odpovídalo vážnosti situace.

Východiska

Při přípravě svých doporučení se expertní komise opírala o následující zdroje olympijského a mezinárodního práva:

Olympijská charta¹

1. *Úvod:* Olympijská charta (O.CH.) je kodifikací základních principů olympismu, pravidel a prováděcích ustanovení, schválených Mezinárodním olympijským výborem (M.O.V.). Řídí organizaci, činnost a fungování olympijského hnutí a stanoví podmínky pro konání olympijských her. Jde o základní dokument ústavního charakteru.
2. *Základní principy olympismu:*
 - 2 Cílem olympismu je zapojit sport do služby harmonického rozvoje lidstva s cílem vytvořit mírovou společnost, která dbá o zachování lidské důstojnosti.
 - 4 Provozování sportu je lidským právem. Každý jednatel musí mít možnost provozovat sport bez jakékoli diskriminace a v olympijském duchu, jenž vyžaduje vzájemné porozumění v duchu přátelství, solidarity a fair-play.
 - 7 Příslušnost k olympijskému hnutí vyžaduje dodržování Olympijské charty.
3. *6.1.* Olympijské hry jsou soutěže mezi sportovci v individuálních nebo kolektivních disciplínách, nikoliv soutěže mezi státy. Účastní se jich sportovci vybraní svými N.O.V., jejichž přihlášky přijal M.O.V.
4. *40.* Olympijských her se může zúčastnit závodník, funkcionář nebo jiný člen výpravy, který bude dodržovat Olympijskou chartu a Světový antidopingový kodex, včetně podmínek pro účast stanovených M.O.V.
5. *44.3.* Každou přihlášku musí schválit M.O.V., který může podle svého uvážení kdykoli přihlášku zamítnout bez udání důvodů. Účast na olympijských hrách není pro nikoho právem.
6. *Prováděcí ustanovení 6 k článku 44:* 6 Všichni účastníci olympijských her z jakéhokoli titulu se musejí podřídit vstupním formalitám, které předepisuje výkonný výbor M.O.V., včetně podpisu vstupního formuláře, v němž je zahrnuta povinnost i) řídit se Olympijskou chartou a Světovým antidopingovým kodexem a ii) předkládat spory Sportovnímu arbitrážnímu soudu.
7. *52.2.* Olympijská identifikační a akreditační karta se vydává z pravomoci M.O.V. osobám splňujícím kritéria pro akreditaci.

Mezinárodní právo

1. Charta OSN²
2. Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě 1975³:
3. Budapešťské memorandum 1994⁴
4. Zločin agrese podle Římského statutu mezinárodního trestního tribunálu, ve znění rezoluce RC/Res.6, 2010, hodnotící konference v Kampale.⁵
5. Rezoluce Valného shromáždění OSN A/RES/ES-11/6 z 2.3.2022.⁶
6. Obecné principy nediskriminace vs. diferenciací při uplatňování kulturních práv.⁷

Stanoviska relevantních institucí a organizací k účasti ruských a běloruských sportovců na OH

Stanovisko ČOV

Stávající jednoznačně negativní stanovisko ČOV k účasti sportovců RU a BY v kvalifikačních soutěžích pro OH, je obsaženo v usnesení pléna ČOV z 27.4.2023, bod 2.6.⁸

Stanovisko MOV

Na žádost olympijského summitu vydalo MOV 28.3.2023 doporučení mezinárodním federacím a organizátorům sportovních podniků⁹, podle kterého by se kvalifikačních soutěží mohli zúčastnit individuální sportovci z RU a BY pod neutrální vlajkou. Vyloučená má být účast sportovců a funkcionářů, kteří aktivně podporují válku, či jsou ve smluvním vztahu s ruskými či běloruskými vojenskými nebo bezpečnostními organizacemi. Toto stanovisko explicitně není doporučením o účasti sportovců RU a BY na samotných OH 2024 v Paříži.

Stanoviska jednotlivých zemí a národních OV

Kolektivní negativní stanovisko k účasti ruských a běloruských sportovců a otevřené otázky týkající se doporučení MOV obsahuje třetí¹⁰ a čtvrté¹¹ stanovisko skupiny zemí včetně ČR. Čtvrté stanovisko se explicitně dotýká nejasnosti kritérií pro účast na kvalifikačních soutěžích v doporučení MOV z 28.3. Stanoviska jednotlivých zemí Evropy a Severní Ameriky podle dostupných zdrojů jsou obsažena v příloze X.

Stanoviska mezinárodních federací a sportovních svazů

Stanoviska mezinárodních federací a sportovních svazů se výrazně liší. V souvislosti s doporučením MOV z 28.3. nicméně převažuje stanovisko umožnit individuálním ruským a běloruským sportovcům účast v kvalifikačních soutěžích za podmínek neutrality. Stanoviska mezinárodních federací a sportovních svazů k 15.5.2023 jsou obsažena v Příloze Y.

Stanoviska představitelů vlády, parlamentu a politických stran

Proti účasti Rusů a Bělorusů na LOH vystoupil prezident Pavel. Premiér Fiala respektuje autonomii sportu a sportovních organizací, osobně si však za probíhající ruské agrese nedovede účast ruských a běloruských sportovců na OH představit. Podobně se vyjadřuje drtivá část představitelů politické scény. Výjimku tvoří SPD a její předseda Tomio Okamura. Přehled postojů politických představitelů obsahuje Příloha Z.

Shrnutí postojů relevantních institucí a organizací

Z pohledu MOV i naprosté většiny jednotlivých zemí nadále trvá potřeba jasně reagovat na probíhající ruskou agresi proti Ukrajině v souladu s olympijskými ideály. Na druhé straně sílí tlak na umožnění účasti na olympiádě individuálním ruským a běloruským sportovcům za vymezených podmínek. Lze předpokládat, že tento tlak bude sílit i nadále. Diskvalifikace sportovců RU a BY čistě na základě státní příslušnosti se jeví jako neprůchodná s ohledem na požadavky neuplatňování kolektivní viny, nediskriminace a individuálních lidských práv. Podmínky doporučené MOV pro účast sportovců RU a BY v kvalifikačních soutěžích nejsou však dostatečně přesně vymezené a restriktivní a umožňují již v probíhajících soutěžích jejich obcházení. Volání po bojkotu olympijských her v případě účasti RU a BY sportovců nemá na druhé straně výraznější podporu sportovních organizací, států nebo veřejnosti. Jako jediná správná a schůdná cesta se tak jeví požadavek jednoznačného odsouzení agrese proti suverenitě a územní celistvosti členského státu OSN uplatňovaný jako akreditační podmínka pro účast na LOH 2024.

Doporučení

Expertní komise ČOV pro otázku účasti ruských a běloruských sportovců na LOH 2024 v Paříži, vycházejíc

- a) z principů a cílů olympismu obsažených v Olympijské chartě a stanovisek MOV, ČOV a dalších představitelů olympijského a sportovního hnutí,
- b) z principů mezinárodního práva obsažených v Chartě OSN, římském statutu Mezinárodního trestního tribunálu a na ně navazujících rozhodnutích, rezolucích a usneseních, zejména rezoluce Valného shromáždění A/RES/ES-11/6 z 2.3.2022,
- c) z trvalí ruské agrese proti svrchovanosti a územní celistvosti Ukrajiny s využitím území a zdrojů Běloruska a s jeho vědomím
- d) a z obecných principů přiměřenosti a nediskriminačního charakteru uplatňování lidských práv,

doporučuje Českému olympijskému výboru, aby při projednávání účasti ruských a běloruských sportovců na LOH 2024 v Paříži zaujal následující stanovisko:

- 1) Účast Ruské federace a Běloruska na LOH 2024 v Paříži je po dobu trvání agrese proti Ukrajině nepřijatelná.
- 2) Účast týmů reprezentujících Ruskou federaci a Bělorusko na LOH 2024 v Paříži je po dobu trvání agrese proti Ukrajině nepřijatelná.
- 3) Účast sportovců a funkcionářů Ruské federace a Běloruska ve smluvním vztahu s vojenskými či bezpečnostními strukturami obou zemí na LOH 2024 v Paříži je po dobu trvání agrese proti Ukrajině nepřijatelná.
- 4) Účast individuálních sportovců s pasem Ruské federace či Běloruska, na které se nevztahuje odst. 3), na LOH 2024 v Paříži pod neutrální vlajkou a bez odkazu na zemi jejich původu je myslitelná pouze za podmínky podpisu přiloženého **čestného prohlášení (statutory declaration)** o jednoznačném nesouhlasu s agresí proti svrchovanosti a územní celistvosti členského státu OSN.

Statutory declaration

In keeping with the aim of promoting a peaceful society as defined in the second fundamental principle of Olympism of the Olympic Charter, I solemnly declare that I do not participate in, support, condone, or approve of any act of aggression against the sovereignty and territorial integrity of a UN member state by another country.¹

Pokud se ČOV ztotožní s tímto doporučením, jsou členové expertní komise připraveni ho prezentovat a zdůvodňovat představitelům Mezinárodního olympijského výboru a dalších sportovních asociací a organizací, stejně jako představitelům politického a veřejného života.

¹ V souladu s cílem vytvořit mírovou společnost, obsaženým v druhém základním principu olympismu Olympijské charty, prohlašuji, že se nepodílím na jakémkoli aktu agrese proti suverenitě a územní celistvosti členského státu OSN ze strany jiné země, ani ho nepodporuji, neomlouvám a neschvaluji.

Poznámky

1. Tento text cituje z českého překladu OCh. ze 17.7.2020. Platné anglické znění OCh. z 8.8.2021 není textově zcela totožné.
2. "2.4. Všichni členové se vystíhají ve svých mezinárodních stycích hrozby silou nebo použitím síly jak proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti kteréhokoli státu, tak jakýmkoli jiným způsobem neslučitelným s cíli Organizace spojených národů."
3. "The participating States will respect each other's sovereign equality and individuality as well as all the rights inherent in and encompassed by its sovereignty, including in particular the right of every State to juridical equality, to territorial integrity and to freedom and political independence."
4. "The United States of America, the Russian Federation, and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, reaffirm their commitment to Ukraine, in accordance with the principles of the CSCE Final Act, to respect the Independence and Sovereignty and the existing borders of Ukraine."
5. "1. For the purpose of this Statute, "crime of aggression" means the planning, preparation, initiation or execution, by a person in a position effectively to exercise control over or to direct the political or military action of a State, of an act of aggression which, by its character, gravity and scale, constitutes a manifest violation of the Charter of the United Nations.
6. "/General Assembly/ Deplores in the strongest terms the aggression by the Russian Federation against Ukraine in violation of Article 2 (4) of the Charter."
7. viz např. Q & A on the participation of Russian and Belarusian athletes in international sports competitions, UN Special Rapporteur in the field of cultural rights, Ms. Alexandra Xanthaki 3 May 2023.
(<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/culturalrights/activities/SR-CulturalRights-QA-4May2023-en.pdf>.) Zvláštní zpravodajka připouští diferenciaci v přístupu k sportovcům různých zemí, pokud její zdůvodnění je "rozumné a objektivní" a její cíle a důsledky jsou "legitimní, slučitelné s lidskoprávními normami a výlučně v zájmu obecného blaha v demokratické společnosti". Vzhledem k trvající ruské agresi, odsouzené v rezoluci VS OSN A/RES/ES-11/6, a reálnému nebezpečí, že ruský a běloruský režim by využily neomezené účasti svých sportovců na OH 2024, byť pod neutrální vlajkou, k legitimizaci agrese a na podporu svých válečných cílů, jeví se v souladu s druhým principem olympismu podmínění účasti ruských a běloruských sportovců podpisem deklarace odsuzující agresi jako zcela rozumné a objektivní a zcela zřejmě v zájmu obecného blaha v demokratické společnosti.
8. www.olympijskytym.cz/files/documents/1683020978_usneseni-plena-cov-27-4-2023.pdf
9. <https://olympics.com/ioc/news/ioc-issues-recommendations-for-international-federations-and-international-sports-event-organisers>
10. <https://www.state.gov/third-statement-on-russias-war-on-ukraine-and-international-sport>
11. <https://www.state.gov/fourth-statement-on-russias-war-on-ukraine-and-international-sport>